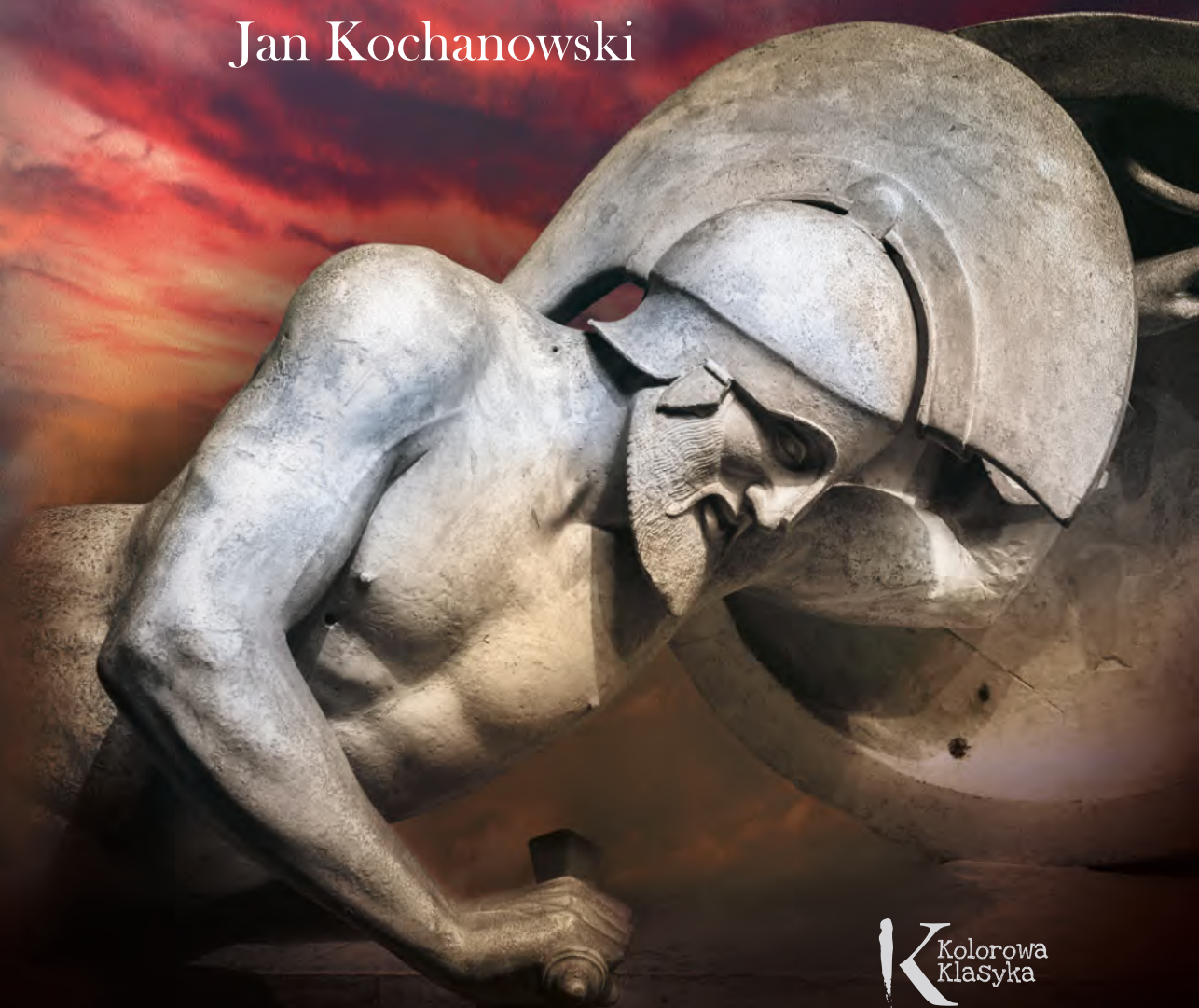
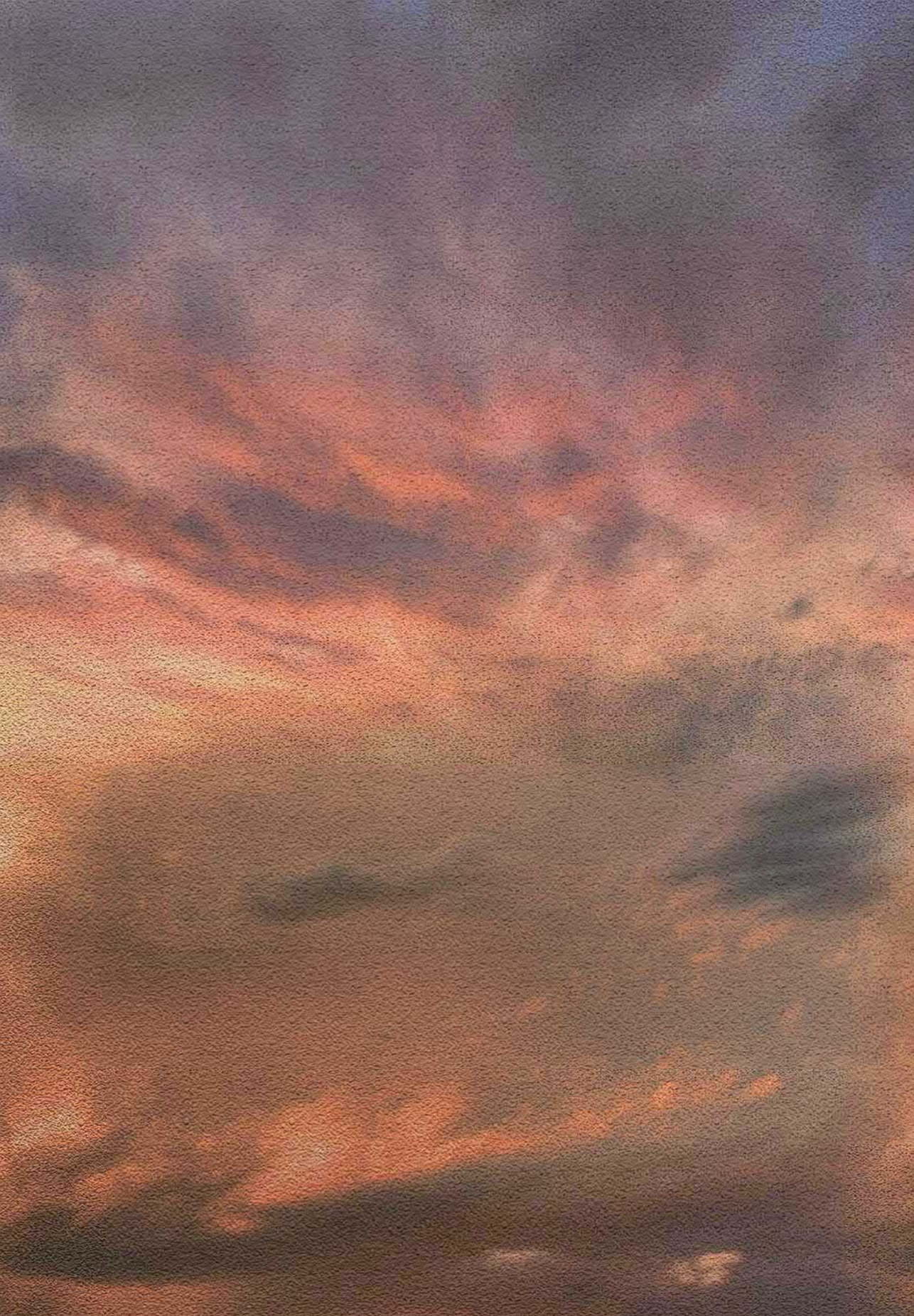

ODPRAWA POSŁÓW GRECKICH

Jan Kochanowski

K Kolorowa
Klasyka

ODPRAWA POSŁÓW GRECKICH

Jan Kochanowski

Jan Kochanowski

Odprawa posłów greckich

Redakcja:
Agnieszka Antosiewicz

Korekta:
Karolina Rymut, Maria Zagnińska

Okładka:
Aleksandra Zimoch
Wykorzystano zdjęcie:
Gilmanshin/Shutterstock.com

W publikacji wykorzystano reprodukcje:
Odwiedziny kanclerza Jana Zamoyskiego w Czarnolesie, Karol Miller, 1877 (1835-1920) –
cyfrowyczarnolas.pl, Domena publiczna.
Panorama z uprowadzeniem Heleny pośród cudów starożytnego świata,
Maarten van Heemskerck, 1535, Walters Art Museum, Public Domain.
Helena Trojańska, Evelyn De Morgan, 1898, Domena publiczna.
Miłość Parysa i Heleny, Jacques-Louis David, 1789, Domena publiczna.
Ilustracja z *Iliady* Homera z 1716 roku, przetłumaczonej przez mr. Pope'a. British
Library, Public domain.
Cassandra, Evelyn De Morgan, 1898, Domena publiczna.
Budowanie konia trojańskiego, Giovanni Domenico Tiepolo, 1773. Domena publiczna.
Procesja konia trojańskiego do Troi, Giovanni Domenico Tiepolo, 1760
Pożar Troi, Daniel van Heil, 1650. Domena publiczna.

ISBN: 978-83-7517-991-0

Kraków 2021

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

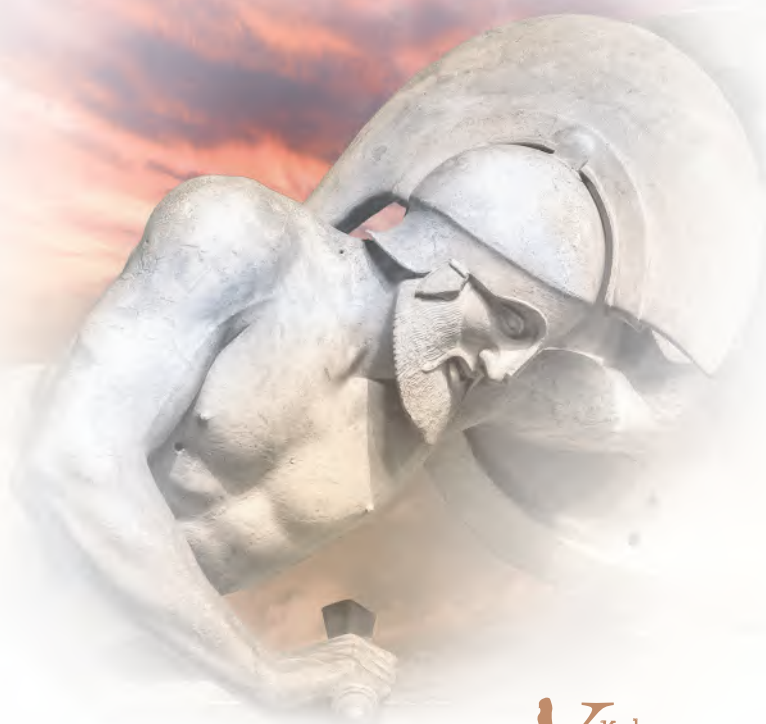
Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Layout i skład:
Pracownia Register

ODPRAWA POSŁÓW GRECKICH

Jan Kochanowski

K Kolorowa
Klasyka

Odwiedziny kanclerza Jana Zamoyskiego w Czarnolesie, Karol Miller, 1877.

Jan Zamoyski był mecenasem Jana Kochanowskiego. To podczas zaślubin Zamoyskiego z Krystyną Radziwiłłówną pierwszy raz wystawiono sztukę w Ujazdowie pod Warszawą. Uświetniając uroczystości weselne, sztukę odegrano 12 stycznia 1578 roku. Spektakl podziwiał sam król Stefan Batory wraz z królową Anną Jagiellonką oraz dworem, do tego liczni dostojnicy państwowi, postowie i senatorowie.

Pierwsze wydanie utworu ukazało się w roku premiery, w 1578 roku, nakładem drukarni Mikołaja Szarffenbergera. Do naszych czasów przetrwały zaledwie trzy egzemplarze pierwszego wydania.

MEMU MIŁOŚCIWEMU PANU, JEGO MŚCI PANU, PANU
JANOWI ZAMOYSKIEMU Z ZAMOŚCIA, PODKANCLERZEMU
KORONNEMU ETC., ETC. SŁUŻBY SWE W ŁASKĘ W. M. MEGO
MIŁOŚCIWEGO PANA ZALECAM.

Wczora dopiero oddano mi obadwa listy za raz, któreś W. M.¹ do mnie około tej tragedycznej pisał. A iżem przedtym nie wiedział o tych liściech², spodziewałem się, że za tymi czasów odwłokami³ i mej tragedycznej się odwlec miało albo raczej, że tak ze mną zostać miała molom na pokarm albo na trąbki do apteki⁴. Jakom listy W. M. przeczytał, nie było czasu poprawować, bom wszystko musiał *insumere*⁵ na przepisanie. *Quicquid id est*⁶, a baczę⁷, że błazeństwo, i W. M. sam podobno rzeczysz, posyłam. W. M. tym śmielej, chocia nie masz co, żem to jeszcze z przodku⁸ W. M. opowiadał, że to nie miało być *ad amussim*⁹, bo mistrz nie po temu. Rzeczy też drugie nie wedła uszu naszym¹⁰. *Inter caetera*¹¹ trzy są chory, a trzeci jakoby greckim chorom przygania¹², bo oni już osobny *characterem*¹³ do tego mają; nie wiem, jako to w polskim języku brzmieć będzie. Ale w tym niech będzie *arbitrium*¹⁴ W. M. albo raczej we wszystkim. Barzo bych to był rad uczynił, żebych był sam *praesens*¹⁵ W. M. teraz służby swe ofiarował, ale mi złe zdrowie nie da. Nierad bych przedsię omieszkał¹⁶ przenosin W. M., jeśli *salus*¹⁷ tak będzie chciała. Zatymsię łasce W. M. mego miłościwego Pana zalecam. *Dat.*¹⁸ w Czarnolesie dwudziestego wtórego dnia grudnia roku bożego MDLXXVII.

W. M. mego miłościwego Pana

śługa uprzejmy
Jan Kochanowski

¹ W. M. – Wasza Miłość.

² liściech – listach (dawny miejscownik l.mn.).

³ odwłokami – opóźnieniami.

⁴ trąbki do apteki – stożkowato zwinięte skrawki papieru do pakowania leków.

⁵ *insumere* (łac.) – zużyć.

⁶ *quicquid id est* (łac.) – cokolwiek to jest.

⁷ baczę – uważam, sądzę.

⁸ z przodku – z początku, dawniej.

⁹ *ad amussim* (łac.) – dosłownie: pod sznur, tu: zgodnie z obowiązującymi regułami.

¹⁰ nie wedła uszu naszym – do których nie są przyzwyczajone nasze, tj. Polaków, uszy.

¹¹ *inter caetera* (łac.) – między innymi.

¹² przygania – dorównuje, naśladuje.

¹³ *characterem* (łac.) – formę, kształt.

¹⁴ *arbitrium* (łac.) – osąd, ocena.

¹⁵ *praesens* (łac.) – obecny.

¹⁶ omieszkał – opuścił.

¹⁷ *salus* (łac.) – zdrowie.

¹⁸ *dat.* (skrót, od łac. *datum*) – datowano.

Panorama z uprowadzeniem Heleny pośród cudów starożytnego świata,
Maarten van Heemskerck, 1535

Ten fragment obrazu ukazuje uprowadzenie Heleny.

Aleksander, Antenor

Aleksander

[30] Jako mi niemal wszyscy obiecali,
Cny Antenorze, proszę, i ty sprawie
Mej bądź przychylnym przeciw posłom greckim.

Antenor

A ja z chęcią rad, zacny królewicze²⁶,
Cokolwiek będzie sprawiedliwość niosła²⁷
I dobre rzeczypospolitej naszej.

Aleksander

Wymówki nie masz, gdy przyjaciel prosi.

Antenor

Przyzwalam, kiedy o słuszną rzecz prosi.

Aleksander

Obcemu więcej życzyć niżli swemu
Coś niedaleko zda się od zazdrości.

Antenor

[40] Przyjacielowi więcej niżli prawdzie
Chcieć służyć, zda się przeciw przystojności²⁸.

Aleksander

Ręka umywa rękę, noga nogi
Wspiera, przyjaciel port przyjacielowi.

Antenor

Wielki przyjaciel przystojność: tą sobie
Rozkazać służyć nie jest przyjacielska²⁹.

Aleksander

W potrzebie, mówią, doznać przyjaciela.

Antenor

I toć potrzeba, gdzie sumnienie płaci³⁰.

²⁶ *królewicze* – królewiczu (dawna forma wołacza).

²⁷ *niosła* – wymagała.

²⁸ *przystojności* – uczciwości, temu co przystoi.

²⁹ „*tą sobie / Rozkazać służyć nie jest przyjacielska*” – nie jest po przyjacielsku rozkazać komuś, by wyrzekł się uczciwości.

³⁰ *sumnienie płaci* – sumienie ponosi szkodę.

Aleksander

Piękne sumnienie: stać przy przyjacielu.

Antenor

Jeszcze piękniejsze: zostawać przy prawdzie.

Aleksander

[50] Grekom pomagać to u ciebie prawda.

Antenor

Greku u mnie każdy, kto ma sprawiedliwą³¹.

Aleksander

Widzę, żebyś mnie ty prędko osądził.

Antenor

Swoje sumnienie każdego ma sądzić.

Aleksander

Znać, że u ciebie gospodą posłowie.

Antenor

Wszystkim uściwym dom mój otworzony.

Aleksander

A zwłaszcza, kto nie z próżnymi rękoma.

Antenor

Trzeba mi bowiem sędziom na podarki,
Bom cudzą żonę wziął, o którą czynią³².

Aleksander

[60] Nie wiem o żonę, ale dary bierzesz,
Od Greków zwłaszcza; moje na cię małe.

Antenor

I żon, i cudzych darów nierad biorę.
Ty, jako żywiesz, tak, widzę, i mówisz
Niepowściągliwie; nie mam z tobą sprawy.

³¹ *kto ma sprawiedliwą* – kto prezentuje słuszną sprawę.

³² *czynią* – zabiegają, starają się.

- [520] Brońcie brzegów, pasterze, nie dopuszczajcie
Tej niezdarzonej goście nigdziej do ziemi!
Nieszczęśliwa to ziemia i brzeg nieszczęsny,
Gdzie ta łani wypłynie; nieszczęsna knieja,
Gdzie wnidzie i gdzie gładki swój bok położy.
Wszystki stopy, wszystkie jej łożyska¹¹⁹ muszą
Krwia opłynąć, upadek, pożogę, pustki
Z sobą niesie. O wdzięczna ojczyzno moja,
O mury, nieśmiertelnych ręku roboto!
Jaki koniec was czeka? Ciebie, mój bracie¹²⁰,
- [530] Stróżu ojczyzny, domu zacna podporo,
Wkoło murów trojańskich tesalskie konie¹²¹
Włóczyć grożą, a twoje oziębłe ciało
Będzie li chciał nieszczęsny oiec pochować,
Musi je u rozbójce¹²² złotem kupować.
Nieprzeptacony¹²³ duchu, z tobą pospołu
I ojczyzna umarła; jednaż mogiła
Oboje was przykryje! Lecz i ty, srogi
Trupokupcze¹²⁴, niedawno i sam poleżesz,
Strzałą niemężnej ręki prędką objeżdżon¹²⁵.
- [540] Cóż potym? Kłoda leży¹²⁶, a ze pnia przedsię
Nowa różga¹²⁷ wyrosła i nad nadzieję
Prędko ku górze idzie. A to co za koń¹²⁸
Tak wielki na poboju¹²⁹ sam jeden stoi?
Nie wóźdźcie go do stajniej, radzę, nie wóźdźcie:
Bije ten koń i kąsze! Spalcie go raczej,
Jesli sami od niego zgorzeć nie chcecie.
Czujcie, stróże: noc idzie, noc podejrzana¹³⁰.
Wielki ogień ma powstać, taki wielki ogień,

¹¹⁹ stopy – tu: ślady; łożyska – legowiska.

¹²⁰ ciebie, mój bracie – dotyczy to losów Hektora, który poległ w walce z Achillesem. Opisał to Homer w *Iliadzie*.

¹²¹ tesalskie konie – konie Achillesa, króla Tesalii, którymi kazał on wtóżyć ciało Hektora wokół murów Troi. Priam musiał je następnie wykupić od Achillesa, by sprawić synowi pogrzeb.

¹²² u rozbójce – u zabójcy.

¹²³ nieprzeptacony – nieoceniony.

¹²⁴ trupokupcze – handlarzu trupami. Pogardliwe określenie Achillesa, który za złoto wydał ciało Hektora Priamowi.

¹²⁵ Strzałą niemężnej ręki – tu: strzałą Parysa. Według mitu Parys zabija Achillesa z ukrycia, trafiając go strzałą w piętę; objeżdżon – trafiony.

¹²⁶ kłoda leży – tu: ciało Achillesa.

¹²⁷ nowa różga – chodzi o syna Achillesa Neoptolemosa, który pomścił śmierć swego ojca.

¹²⁸ koń – słynny koń drewniany, w którym Grecy ukryli swych żołnierzy. Trojanie wciągnęły dziwnego konia do miasta. Ukryci w nim żołnierze wyszli nocą i otworzyli bramy miasta, wskutek czego Grecy zdobyli i spalili Troję.

¹²⁹ na poboju – na pobojuwisku.

¹³⁰ czujcie – czuwajcie; podejrzana – podejrzana.

Budowanie konia trojańskiego, Giovanni Domenico Tiepolo, 1773.

Scena obrazuje moment budowania konia trojańskiego, który miał zostać podarowany Trojanom i wprowadzony za mury obronne miasta. Po prawej stronie widoczny jest Odyseusz, pomysłodawca budowy konia.

Procesja konia trojańskiego do Troi, Giovanni Domenico Tiepolo, 1760.

Troja (Ilion) – to starożytne miasto, które znajdowało się u zachodnich wybrzeży Azji Mniejszej, nad rzeką Skamander – na terenie obecnej Turcji. Współcześnie znajduje się tam stanowisko archeologiczne. Naukowcy odkryli pozostałości aż dziewięciu miast lokowanych w tym miejscu.

Opisana w *Iliadzie* przez Homera Troja najprawdopodobniej była siódmym miastem. Na burzliwą historię miasta największy wpływ miało położenie – usytuowane na głównym szlaku handlowym między dwoma kontynentami, było doskonałym punktem strategicznym. Nie tylko jednak wojny wpływały na losy Troi, miasto było nawiedzane przez klęski żywiołowe, które również doprowadzały do jego upadku. Co ciekawe, gdy starożytne miasta upadały, zwykle odbudowywano je w innych miejscach. Troja jednak zawsze wzrastała na nowo w tym samym. Dzięki temu stanowisko archeologiczne bada historię miasta i zamieszkujących je ludzi w okresie kilku tysięcy lat, Troja bowiem jako pierwsza osada została założona ok. 3000 roku p.n.e., a ostatnie miasto upadło w okresie Bizancjum, około 500 roku n.e.

Ruiny starożytnego miasta:

Skompletuj całą serię

Kolorowa
Klasyka

AKADEMIA PANA KLEKSA
Jan Brzechwa

PODRÓŻE PANA KLEKSA
Jan Brzechwa

TRYUMF PANA KLEKSA
Jan Brzechwa

PAN TADEUSZ
Adam Mickiewicz

LALKA
Bolesław Prus

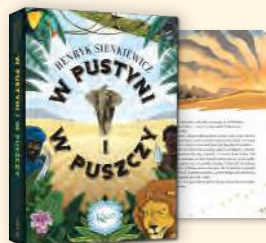
DRZEWO DO SAMEGO NIEBA
Maria Terlikowska

O PSIE, KTÓRY JEŹDZIŁ KOLEJĄ
Roman Pisarski

ANIA Z ZIEŁONEGO WZGÓRZA
Lucy Maud Montgomery

W PUSTYNI I W PUSZCZY
Henryk Sienkiewicz

PAJĄCZEK NA ROWERZE
Ewa Nowak

W 80 DNI DOOKOŁA ŚWIATA
Juliusz Verne

PAMIĘTNIK CZARNEGO NOSKA
Janina Porazińska

OPOWIEŚĆ WIGILIJNA
Karol Dickens

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach i na www.greg.pl!

◀ **MAŁY KSIĄŻĘ** (z ilustracjami Autora z 1942 roku)
Antoine de Saint-Exupéry

Kolorowa
Klasyka

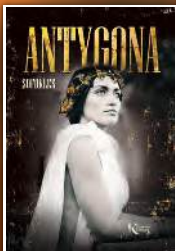

”

Prze Bóg, więcejci złego na tym świecie
 Niżli dobrego. Patrzaj naprzód, jako
 Jedenże tylko sposób człowiekowi
 Jest urodzić się, a zginąć tak wiele
 Dróg jest, że tego niepodobno zgadnąć.
 Także i zdrowie nie ma, jeno jedno,
 Człowiek śmiertelny, a przeciwko temu
 Niezliczna liczba chorób rozmaitych.
 Ale i ona, która wszystkim włada,
 Która ma wszystko w ręku, wszystkim rządzi,
 Fortuna za mną świadczy (...)

W serii ukazały się:

Antygona

Quo vadis

Krzyżacy

Trzej
 muszkietierowie

Chłopi

GREG
 WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
 ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
 www.greg.pl

ISBN 978-83-7517-991-0

9 788375 179910 >